

Παιδαγωγικά ρεύματα στο Αιγαίο

Τόμ. 3, Αρ. 1 (2008)

Τεύχος 3

παιδαγωγικά ρεύματα στο Αιγαίο
διεθνής περιοδική έκδοση παιδαγωγικών προβληματισμών

Τεύχος 3, Ιουλ 2008

**Βιογραφική Πορεία και Ανάπτυξη της
Ακαδημαϊκής Γλωσσικής Ικανότητας. Το
Παράδειγμα των Δίγλωσσων Παλιννοστούντων
Φοιτητών από τη Γερμανία στα Παιδαγωγικά
Τμήματα του Ελληνικού Πανεπιστημίου**

Θωμαή Μπερζαμάνη

doi: [10.12681/revmata.31025](https://doi.org/10.12681/revmata.31025)

Copyright © 2022, Θωμαή Μπερζαμάνη

Άδεια χρήσης [##plugins.generic.pdfFrontPageGenerator.front.license.cc-by-nc-sa4##](https://plugins.generic.pdfFrontPageGenerator.front.license.cc-by-nc-sa4/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Μπερζαμάνη Θ. (2022). Βιογραφική Πορεία και Ανάπτυξη της Ακαδημαϊκής Γλωσσικής Ικανότητας. Το Παράδειγμα των Δίγλωσσων Παλιννοστούντων Φοιτητών από τη Γερμανία στα Παιδαγωγικά Τμήματα του Ελληνικού Πανεπιστημίου. *Παιδαγωγικά ρεύματα στο Αιγαίο*, 3(1), 125–127. <https://doi.org/10.12681/revmata.31025>

Βιογραφική Πορεία και Ανάπτυξη της Ακαδημαϊκής Γλωσσικής Ικανότητας.

Το Παράδειγμα των Δίγλωσσων Παλινοστούντων Φοιτητών από τη Γερμανία στα Παιδαγωγικά Τμήματα του Ελληνικού Πανεπιστημίου

Μπερζαμάνη Θωμαή*

Πανεπιστήμιο Αιγαίου
mpertz@rhodes.aegean.gr

Σε έρευνα που πραγματοποίησε ο Δαμανάκης (1993) για τους ομογενείς φοιτητές διαπιστώνει ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, τα οποία πολλές φορές τους εξωθούν να διακόψουν τη φοίτησή τους. Αναφέρει στα συμπεράσματα ότι «... διαφαίνεται ότι το πρόβλημα των Ομογενών Φοιτητών δεν είναι τόσο οι κοινωνικοπολιτισμικές δυσκολίες, όσο οι μαθησιακές» (1993:131).

Εξειδικεύοντας αυτή τη θέση, η υπόθεσή μας είναι ότι οι φοιτητές δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις υψηλές απαιτήσεις που θέτει ο πανεπιστημιακός χώρος (domain, Fishman, 1971), όσον αφορά την ακαδημαϊκή χρήση της γλώσσας (Cummins, 1999, Σκούρτου, 2000, 2002).

Προκειμένου να διερευνηθεί η παραπάνω υπόθεση επιλέχθηκαν οι παλινοστούντες φοιτητές από τη Γερμανία, οι οποίοι με κοινό γνώρισμα την εμπειρία της μετανάστευσης διαφοροποιούνται σημαντικά τόσο στην βιογραφική, όσο και στην εκπαιδευτική τους πορεία.

Αναζητώντας την κατάλληλη ερευνητική μέθοδο που θα μπορούσε να συνδέσει τις ξεχωριστές βιογραφικές και εκπαιδευτικές εμπειρίες των φοιτητών και ταυτόχρονα να οδηγήσει στη διαμόρφωση μίας θεωρίας που να δείχνει την ανάπτυξη της «Ακαδημαϊκής Γλωσσικής Ικανότητας» (Cummins, 1999), καθώς και τους εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς παράγοντες που άπτονται αυτής, καταλήξαμε στη μέθοδο της αυτοβιογραφικής / αφηγηματικής συνέντευξης (Schütze, 1981). Αυτή η μέθοδος ποιοτικής προσέγγισης αφορά τόσο τη συλλογή, όσο και την ανάλυση του υλικού και χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορά από τον Fritz Schütze στις αρχές της δεκαετίας του 1970, στο πλαίσιο κοινωνιολογικών μελετών για την τοπική αυτοδιοίκηση (Schütze 1981, 1984, 1987, 1999, 2002). Η μέθοδος της αυτοβιογραφικής / αφηγηματικής συνέντευξης μπορεί να δώσει μία ολοκληρωμένη εικόνα της ξεχωριστής βιογραφικής διαδρομής ενός ατόμου σε κάθε λεπτομέρειά της, καθώς και να τυποποιήσει τα καταληκτικά συμπεράσματα αποκαλύπτοντας τις κοινωνικές διεργασίες που συνετέλεσαν στη διαμόρφωση του υποκειμένου και οι οποίες αντανακλώνται στην αφήγησή του (Schütze, 1981, 1984 και Riemann / Schütze, 1987). Η βιογραφική μέθοδος είναι κατάλληλη για την ανίχνευση των εκπαιδευτικών αναγκών «γιατί οι εκπαιδευτικές ανάγκες συγκροτούν ένα πολύπλοκο πλέγμα, που προέρχεται από συσσώρευση εμπειριών δομημένων σε πολλαπλά επίπεδα (Erfahrungsaufschichtung) στα οποία ζει το άτομο από τα πρώτα χρόνια της ζωής του τόσο στην οικογένεια (στάση της οικογένειας προς την εκπαίδευση, την εργασία και τη μάθηση), όσο και στο σχολείο. Οι εκπαιδευτικές ανάγκες συνυπάρχουν με διάφορα εμπόδια (Barrieren) (π.χ. προκαταλήψεις ιδιαίτερα φυλετικές), που έχουν και αυτά την ιστορία τους στη βιογραφική εξέλιξη. Αυτό το πλέγμα μόνο με μια μέθοδο που λαμβάνει υπ' όψη τη διαδικαστικότητα (Prozesshaftigkeit/ Processness) της

* Η Θωμαή Μπερζαμάνη είναι διδάκτορας του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αιγαίου και μέλος Ε.Ε.ΔΙ.Π. στο Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. του Πανεπιστημίου Αιγαίου για τη διδασκαλία της Γερμανικής γλώσσας.

εμπειρίας μπορεί να ερευνηθεί... Η βιογραφική μέθοδος με τη δυνατότητά της να συλλαμβάνει την ιστορικότητα και εξελικτικότητα των εμπειριών επιτρέπει την ανάδειξη των περίπλοκων συναισθημάτων και διαπλεκόμενων στάσεων που συνδέονται με τη μάθηση...» (Κόντου, 1996:10-11).

Η διάθρωση της εργασίας:

Η εργασία αποτελείται από τρία μέρη. Το πρώτο μέρος, η θεωρία, αναφέρεται:

α) στη Μετανάστευση: Η προσέγγιση στο φαινόμενο της μετανάστευσης, καθώς και της παλιννόστησης, γίνεται με σκοπό την περιγραφή του κοινωνικού πλαισίου μέσα στο οποίο διαγράφονται οι βιογραφικές και εκπαιδευτικές πορείες των παλιννοστώντων φοιτητών από τη Γερμανία και η ταυτότητα που σχηματίζουν, προκειμένου να δημιουργηθεί μία όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη εικόνα τους.

β) στη Διγλωσσία: Σ' αυτή την ενότητα γίνεται αναφορά σε θέματα διγλωσσίας και διγλωσσης εκπαίδευσης, καθώς και στις σχετικές με τη διγλωσσία και την ανάπτυξη της ακαδημαϊκής γλώσσας θεωρίες, ώστε να μπορεί να γίνει σύγκριση με τα αποτελέσματα της έρευνας.

Το δεύτερο μέρος της εργασίας αναφέρεται στη μεθοδολογία της έρευνας. Εξηγείται η ιδιαιτερότητα της ερευνητικής μεθόδου και η επιλογή του δείγματος.

Το τρίτο και τελευταίο μέρος της έρευνας αποτελείται από την ανάλυση των συνεντεύξεων, την τυποποίησή τους, καθώς και τα συμπεράσματα που προκύπτουν. Η εργασία ολοκληρώνεται με προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

Βιβλιογραφία

- Cummins Jim, (1999): Ταυτότητες υπό Διαπραγματεύση, Εκπαίδευση με σκοπό την Ενδυνάμωση σε μια Κοινωνία της Ετερότητας, Αθήνα, Gutenberg.
- Δαμανάκης, Μιχάλης (1993): Ομογενείς Φοιτητές σε Ελληνικά Πανεπιστήμια: Αποτελέσματα μιας εμπειρικής έρευνας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Αθήνα, Σμυρνιωτάκης.
- Fishman, Joshua A. (1971): The Sociology of Language: An Interdisciplinary Social Science Approach to Language in Society, στο Fishman Joshua (ed.), Advances in the Sociology of Language, Volume I. The Hague, Mouton & Co. Κόντου, Μαρία (1996): Μελέτη Διάγνωσης Αναγών για το Σχεδιασμό Πολιτικών Ισότητας Ευκαιριών ανάμεσα στα δύο Φύλα. Αθήνα- Κομοτηνή, Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών Διότιμα.
- Schütze, Fritz (1981): Prozeßstrukturen des Lebensablaufs, στο Mathes Joachim/ Pfeifenberger Arno/ Stosberg Manfred (Hrsg.), Biographie in handlungswissenschaftlicher Perspektive, Kolloquium am Sozialwissenschaftlichen Forschungszentrum der Universität Erlangen- Nürnberg. Nürnberg, Verlag der Nürnberger Forschungsvereinigung e.V., 67-156.
- Schütze, Fritz (1984): Kognitive Figuren des autobiographischen Stegreiferzählens, στο Kohli Martin/ Robert Günther (Hrsg.), Biographie und soziale Wirklichkeit, Neue Beiträge und Forschungsperspektiven. Stuttgart, Metzler, 78-117.
- Schütze, Fritz (1987): Das narrative Interview in Interaktionsfeldstudien: erzähltheoretische Grundlagen. Teil I: Merkmale von Alltagserzählungen und was wir mit ihrer Hilfe erkennen können, Studienbrief der Fern-Universität Hagen. FernUniversität – Gesamthochschule in Hagen, Fachbereich Erziehungs- Sozial- und Geisteswissenschaften.
- Schütze, Fritz (1999): Verlaufskurven des Erleidens als Forschungsgegenstand der interpretativen Soziologie, στο Krüger Heinz-Hermann/ Marotzki Winfried (Hrsg.), Handbuch erziehungswissenschaftliche Biographieforschung. Opladen, Leske + Budrich, 191-223.
- Schütze, Fritz (2002): Das Konzept der sozialen Welt im symbolischen Interaktionismus und die

Wissensorganisation in modernen Komplexgesellschaften, στο Keim Inken/ Schütte Wilfried (Hrsg.), Soziale Welten und kommunikative Stile, Festschrift für Werner Kallmeyer zum 60. Geburtstag. Tübingen, Gunter Narr Verlag, 57-84.

Σκούρτου, Ελένη (2000): Ο «καλός» και ο «κακός» διγλωσσος μαθητής, στο Σκούρτου Ελένη (επιμ.), Τετράδια Εργασίας Νάξου: Διγλωσσία. Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πρόγραμμα ΕΠΕΑΚ: Ακαδημαϊκή και επαγγελματική αναβάθμιση εκπαιδευτικών Α'βάθμιας εκπαίδευσης, 59-72. <http://www.rhodes.aegean.gr/tetradianaxou>, [Πρόσβαση: 28/2/06].

Σκούρτου, Ελένη (2002): Από το σπίτι στο σχολείο: Οι Ομιλητές και οι Γλώσσες τους. Υλικά Ημερίδας: Γλώσσες στο Σπίτι, Γλώσσες στην Κοινωνία. Ρόδος, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Rieman, Gerhard / Schütze, Fritz (1987): Some Notes on a Student Research Workshop on "Biography Analysis, Interaction Analysis, and Analysis of Social Worlds", στο Hoerning Erika/ Fischer Wolfram (ed.), Biography and Society, The International Sociological Association Research Committee 38, Newsletter No.8, 57-60.